

VAKAR es tikos ar puisī, kurš ir piedzimis jau inficēts. Viņam ir 15 gadi, bet izskatās kā astoņus gadus vecs. Šī puisīša audzinātājs ir pateicis, ka nevēlas būt šī puisīša tuvumā, jo viņš jūtas apdraudēts. Es skatījos uz viņiem – mazo, neaizsargāto bērnu, kurš ir nobijies pats no sevis, kurš nezina, cik ilgi dzīvos un kur nakšņos šo nakti, un lielo, spēcīgo, pašpārliecināto vīrieti, un domāju – kurš kuru apdraud? Vai tas, kuram ir infekcija, kurš pārdzīvo to, ka sporta laikā nobrāztaim celim var pieskarties kāds cits un inficēties, vai tas, kurš neko negrib zināt par inficētiem cilvēkiem, negrib savā pasaulē ielaist kādu, kurš viņa izpratnē ir indīgs, lipīgs, es pat nezīnu, kāds?

Es domāju, ka HIV nav stāsts par infekciju vai slimību, bet stāsts par mūsu vērtībām. Par to, ka visi cilvēki ir vienādi, par to, ka patiesa mīlestība nešķiro, par to, ka diagnoze nevērš cilvēku sliktāku, par to, ka smaids vai iedotais lats kādam var dot spēku dzīvot tālāk, par mums pašiem – kādi mēs esam: cik pieņemoši, saprotoši. Vai mums liekas, ka tie, kuri piedzimst inficēti, ir labāki par tiem, kuri to iegūst dzīves laikā?

Mēs visi esam vienādi – labāki un sliktāki, skaistāki un neglītāki, gudrāki un dumjāki. Visi – šīs zemes bērni. ■

*Agita,
vienkārši pierakstīju stāstus.
Paldies, ka uzticējāties!*

BIJA TIK ĻOTI BAIL, KA AIZ BAILĒM NESPĒJU PAT DOMĀT PAR TO. KĀ IEDOMĀJOS, KA MAN IR HIV, TĀ KAUT KAS IEKŠĀ NODREBĒJA...

ZELMA

Saka – jaunība ir netikums, kas ātri pāriet. Es dzīvoju ātri, interesanti un brīžiem bezatbildīgi. Bohēma, pārdzīvojumi ar un bez pamata, narkotikas. Sekoja kritiens bezdibēnī – no narkotiku lietotājas kļuvu par tirgotāju un nenovēršami, kā pēc vasaras seko ziema, mani arestēja un notiesāja. Varbūt tieši tā tika izglābta manis pašas norakstītā dzīve, jo ieslodzījuma laikā atklājās, ka esmu HIV pozitīva. Tajā brīdī tas nekādas papildu emocijas vai fiziskas izjūtas nerādīja, jo bija jācinās ar narkotiku atkarības sekām. Tiku ārstēta, zāles darbojās labi, viss bija kārtībā. Pēc iznākšanas no apcietinājuma zāles vēl kādu laiku lietoju regulāri, bet tad nostrādāja parastais „gan jau” – ja reiz jūtos labi, tad viss ir OK, iet uz analīzēm nevēlējies, nepatika pati doma, ka varētu būt nevesela. Lai arī savulaik tiku brīdināta par riskiem, tāpat kā daudzu citu fatālu diagnožu „īpašnieki”, izvēlējos ignorēt visu, kas ir pretrunā ar tā brīža izjūtām. Tagad varu teikt, ka tolaik piekopu “strausa politiku” – galva smiltīs un – mani tas neskar. Kāpēc? Bija tik ļoti bail, ka aiz bailēm nespēju pat domāt par to. Kā iedomājos, ka man ir HIV, tā kaut kas iekšā nodrebēja, un es šo domu atslēdzu. Naivi likās, ka tas pazudīs pats no sevis. Tā arī dzīvoju. Brīžiem lietoju narkotikas, tās vismaz palīdzēja aizmigt. Dzīve sakārtojās un izdevās sev iestāstīt, ka viss ir pagājis, viss ir beidzies, bet pagātne mēdz panākt... Slikti kļuva ļoti strauji – redzes traucējumi, koordinācijas trūkums, pašai un draugiem, arī ārstiem sākumā šķita – insults. Nevienam nebiju teikusi, ka man ir HIV. Nepazinu nevienu HIV inficēto, it kā domāju, ka varbūt kādam paziņam ir, bet neko par sevi neteicu. Slēpu. Arī pati no sevis slēpu. Ātri iekritu nebūtībā – uztveres traucējumi, daļēja paralīze, aklums – tas viss notika jau man pašai nepiedaloties. Lieki teikt, ka Infektoloģijas centrā mani ienesa uz rokām. Diagnoze – AIDS pēdējā stadijā. Pateicoties ārstu operatīvajai un ļoti prasmīgajai rīcībai pēc trīs mēnešu atrašanās krēslas zonā, esmu atgriezies dzīvē. Mans stāvoklis ir stabils un cerīgs, taču laiks – terminēts. Ir jādara viss iespējamais, lai dzīvotu. Dzīve jātur maksimāli, man ir daudz jāpaspēj, jāapgūst no jauna: dators, telefons – esmu aizmirsusi kā ar tiem rīkojas. Galvā ir ideja, ko darīšu tālāk. Miršana šajos plānos neietilpst. Un narkotikas man vairs nepalīdzēs... ■

SĪKUMUS VIENMĒR IEVĒROJU, KĀ TAD CITĀDI. PIEMĒRAM, ĀRSTS SASVEICINĀS AR TEVI UN IET MAZGĀT ROKAS.

ALEKSANDRS

Neesmu saskāries ar diskrimināciju, ne pie ārstiem, ne kaimiņiem. Gadās sīkumi, bet es to saucu par cilvēku spontānu reakciju uz to, ko viņš uzskata par bubuli.

Ir arī cita reakcija, kas nav spontāna, bet ir apzināta, bet tā gadās reti.

Sīkumus vienmēr ievēroju, kā tad citādi. Piemēram, ārsts sasveicinās ar tevi un iet mazgāt rokas. Droši vien viņš to dara vienmēr. Satieku vienreiz gaitenī, viņš dod roku sveicienam, sarokojamies, atskatos – redzu, ka viņš trin rokas gar biksēm, it kā notīra. Tas varbūt cilvēka pieradums, bet HIV inficētie tādas lietas uztver saasināti. Vai arī kāds nobučo uz vaiga un tad noslauka lūpas. Ja tas ir kāds no mana centra, kur dzīvoju, tad atskrien otrā dienā un saka – vai, tev taču ir HIV, es tevi nobučoju, vai tagad man jāiet pārbaudīties? Es par to pasmejos, tas neaizskar. Vienu brīdi centrā bija mazgājamie līdzekļi, kur uz pudeles lieliem burtiem rakstīts – pret HIV. Smējos, ka varbūt izdzert visu pudeli, un HIV izzudīs.

Ja man bija vajadzīgas kādas izziņas, ārsti vienmēr jautāja, vai rakstīt HIV, ja es negribētu – nerakstītu, bet es vienmēr esmu teicis, lai raksta.

Domāju, ka HIV ir zīmogs, ko inficētie paši sev uzliek. Paši inficētie arī izdomā visādus bubuļus – ja pateikšu, tad tūlīt piekaus, daudzis logus. Ne jau nu daudzis, nekā.

Vēl joprojām inficētos dala grupās – narkomāni, geji, prostitūtas. Tas arī ir visu nelaimju cēlonis. Dalīt grupās var statistiķi, SPKC var pētīt transmisijas ceļus, bet nevajadzētu publicēt. Nav svarīgi, kā HIV ir dabūts, un kas viņš ir, svarīgi, ka viņš ir HIV inficēts cilvēks. Šie ir papildus spiedogi, kas pārvēršas stigmā – tu esi narkomāns.

Pašiem vajadzētu saprast, ka dalīšanās grupās neko nedod, tikai uzliek šo spiedogu. Visi pacienti dalās grupās. C hepatīta slimnieki saka – jums viss ir par velti, jūs esat narkomāni un geji. Mums par visu jāmaksā, kaut esam kārtīgi cilvēki. Es domāju, ka tā tomēr nav diskriminācija, bet gan nenovīdība.

Ar HIV inficēto nevalstiskajām organizācijām arī ne visai grib sadarboties. Mēs aicinām uz piketiemi, parakstīt kādu vēstuli, ne tikai par HIV, bet arī par vispārīgiem ar medicīnu saistītiem jautājumiem, neviens nepievienojas un

BRIŽIEM BRĪNOS PAR TO, KA CILVĒKI PAŠI RADA RISKANTAS SITUĀCIJAS...

neatbalsta. Nesen uzrakstīju vēstuli, aizsūtīju astoņām organizācijām, piekrita parakstīt tikai četras.

HIV ir mainījis manu dzīvi. Es sāku slimot un, ja gribēju palikt dzīvs, man bija jāmainās. Piebremzēju dažādu atkarības vielu lietošanu. Sagribējās pierādīt, ka neesmu zemē nomests un nicināms. Pagājuši četri ar pusi gadi kopš pēdējo reizi biju piedzēries lupatā un četri ar pusi mēneši kopš neesmu dzēris savus ikdienas 50 gramus džina. Tas ir pateicoties diabētam. Tagad domāju atmest pipēšanu. Jebkura nopietna diagnoze maina dzīvi. Retāk uz sliktu pusi, biežāk – labo. Cilvēki, piemēram, sāk ēst brokastis, lai varētu iedzert savas zāles, jo tās jālieto pēc ēšanas.

Brīžiem brīnos par to, ka cilvēki paši rada riskantas situācijas, nedomā par sekām. Piemēram, diskordantie pāri, kur viens ir inficēts un otrs nav, nodarbojas ar seksu bez prezervatīva. Pie tam viņi veic testu katrus trīs mēnešus. Gadiem nekas nenotiek un tad pēkšņi – plukš, un ir. Tas, ka šodien viss ir kārtībā, nenozīmē, ka rīt arī tā būs. Tāda paļaušanās uz likteni man nav saprotama. Mēs paši arī esam vainīgi pie tādas attieksmes, jo gadiem esam sastāstījuši, ka HIV, tas jau nav nekas traģisks, ir zāles, var nodzīvot ilgu mūžu. Cilvēki ir palikuši bezrūpīgāki. Kāpēc veidot riskantas situācijas, ja neviens no dzīves labumiem HIV inficētam cilvēkam nav liegts, tikai tie ir saprātīgi jāizmanto. Nedrīkst būt ļaunprātīgs. Ja nav nopietnu attiecību plāni, tikai tāds vienas nakts sekss, var neteikt par savu HIV infekciju, jo tad pie dzīves labumiem var netikt. Jādara viss, lai otrs neinficētos, bet var neteikt. Tā es domāju. HIV inficētie bieži meklē otru tādu pašu, lai veidotu pāri, bet kaut kā nesanāk. Nezinu, kāpēc, bet mana pieredze ir, ka parasti atrod neinficētu. Un dzīvo kopā. Tad gan ir jāpasaka, jo tas otrs jau pamana, ka kaut kas nav kārtībā, un jautā – kas ir ar tevi. Tad ir jāsaka, jā, man ir slikti, un jāizrunājas. Man ar to nav problēmu, saku uzreiz – jā, esmu narkomāns, dzērājs, HIV inficēts. Jo tikko to noliegšu, tā piedzeršos, jo to taču vajag atzīmēt.

Es negribu nomirt no AIDS, negribu šo klasisko nāvi – mēnešiem izdilt un sabrukt. Nē, negribu. Gribu nomirt miegā. Ja cilvēks ko ļoti vēlas, viņš to arī dabū, vai ne? ■

ES VIŅU ĻOTI MĪLĒJU, UN MAN BIJA UN IR VIENALGA, KA VIŅŠ IR INFCĪETS.

ANNA

Es neesmu inficēta ar HIV. Mans vīrs ir. Mums ir bērns.

Kad iepazināties, es viņā iemīļojos, protams. Bija ļoti skaisti – mēnesnīcas, saulrieti jūras krastā, šampanietis, rozes – pilnīgi romantiskā filma par mīlestību. Un krūmos uzreiz nevilka. Es vēl domāju – re, kāds viņš, nav kā visi citi.

Viņš bija ļoti godīgs – pateica, ka ir inficēts pirms seksa, teica, ka ļoti mani mīl un negrib mani inficēt, lietos prezervatīvu, viss būs labi.

Es pat nevaru pateikt, ko jutu tajā brīdī – kā, kāpēc viņš – tik labs, skaists, gādīgs, gudrs? Bija kaut kāds apstulbums, neticība. Biju domājusi, ka HIV inficētie ir narkomāni vai geji, ka noteikti viņus var atpazīt pēc ārējā izskata, ka savā dzīvē es nekad nevienu tādu nesatikšu. Un te...

Es viņu ļoti mīlēju, un man bija un ir vienalga, ka viņš ir inficēts. Mēs apprecējāmies.

Sākumā man likās, ka man par viņu ir ļoti jā rūpējas. Kā viņš nošķaudījās, tā man jau likās – tā, sākas – AIDS, tuberkuloze, visādas tur oportūniskās saslimšanas. Biju internetā salasījusies informāciju, un tolaik informācija bija, ka ar HIV dzīvo vidēji 5 gadus, ka dzīve ir briesmīga – iesnas pāriet citās smagās slimībās un tā tālāk. Viņu tas kaitināja, un vienreiz viņš tā arī pateica: „Vai tu nevari izturēties pret mani kā pret normālu cilvēku?”

Tas man tā iegrieza ausis – sākumā apvainojos – kā tā, es taču tikai labu, no visas sirds... un viņš... Tad aizdomājos, tiešām – tāds pats kā visi, ko es ņemos.

Mani mocīja ziņkāre – kā viņš ir inficējies? Kautrējos pajautāt – ja nu apvainojas? Tāda muļķe biju – izfantazējos visādi. Beigās tā arī pa tiešo pajautāju un saņēmu atbildi – jā, esmu lietojis amfetamīnu, īsu laiku, tagad nelietuju. Man toreiz bija tāda sajūta, ka teikumu varētu turpināt – un ko, labāk palika?

Ar mums kopā dzīvo mana mamma. Vajadzēja izlemt – teikt viņai vai neteikt. Ļoti ilgi domājām. Bijām jau precējušies, kad vīrs stipri sagrieza roku. Asinis plūda aumaļām, man no asinīm paliek slikti, es pamazām atslēdzos, mana mamma, protams, atskrēja ar marles saitēm, gribēja palīdzēt, vīrs uz viņu sakliedza, lai nelien, mamma apvainojās. Tad arī izlēmam, ka jāpasaka. Izstāstīju kas un kā, bija trācis – mamma tā arī pateica: „Kas – tu normālu vīrieti nevarēji

IZLĒMĀM, KA GRIBAM
BĒRNU. BIJA BAIL, VAI
PIEDZIMS VESELS...

atrast?"Pateicu, ka tā ir mana dzīve, lai nejaucas. Nerunājām kādu gadu laikam. Tagad neko, pieradusi.

Zinu, ka varu inficēties seksa laikā. Bet, ja dažkārt sekss ir vairākas reizes dienā, ne vienmēr ir pa rokai prezervatīvs. Zinu, ka riskēju, bet tajā brīdī man prāts atslēdzas, nespēju par to padomāt.

Izlēmām, ka gribam bērnu. Bija bail, vai piedzims vesels, bet – ka darīsim to dabiskā veidā – nešaubījāmies. Kāda tur spermas attīrīšana, ja tāpat ik pa laikam bija sekss bez prezervatīva. Paldies manai dakterei, ļoti iedrošināja. Grūtniecības laikā baidījās, ka vajadzēs kādam speciālistam teikt, ka mans vīrs ir inficēts ar HIV, domāju – skatīsies uz mani kā uz kaut kādu narkomāni vai prostitutu. Nevienam neko neteicu. Bērns ir vesels, es arī.

Domāju par to, ka kadreiz būs jāpasaka dēlam, ka tētīm ir tāda slimība, bet no otras puses – kāpēc? Vēl domāju par to, ka pienāks brīdis, un vīram būs jālieto zāles, varbūt jāguļ slimnīcā, un tad dēls tik un tā pajautās – kāpēc tētis guļ tādā nodalā? Vīrs par mani smejas – ko tik es visu neizdomāju – kad vajadzēs teikt, tad domāsim, kā! Man liekas, ka es vairāk to pārdzīvoju nekā viņš.

Vēl es domāju, ka varu inficēties, nomiršu ātri, un kurš tad izaudzinās manu bērnu. Katru reizi, kad eju taisīt testu, aiz bailēm drebu. Un katru reizi, kad tests ir negatīvs, solos sev, ka nekad, nekad vairs nekāda seksa bez prezervatīva... ■

ES LABI ZINU
SAVU VIETU – KO
DRĪKSTU, KO NĒ.
PRET MANI IZTURAS
KĀ PRET "KREISO".

DMITRIJS

Neslēpju, ka esmu inficēts. Visiem rādu savu zīmi – HIV infekcija, C3 stadija. Kā cilvēki uz to reaģē? Dažādi. Citi paliek bāli – acis iepleš kā pieckapeikas, citi prasa, vai nevar inficēties. Tā arī jautā – ja ar tevi sarunājos, stāvu tev tik tuvu, vai nevaru dabūt HIV.

Daži nekad nedzer alu no vienas pudeles ar mani. Es par to smejos. Muļķi viņi ir. Citi sprauslā: „sprauslā” nozīmē – fū.

Es labi zinu savu vietu – ko drīkstu, ko nē. Pret mani izturas kā pret "kreiso". Kas ir „kreisais”? Nu, kā lai paskaidro? Ir ierobežojumi, ko nedrīkst pārkāpt, es to ievēroju.

Pie manas mājas tirgo legalisu, atbrauc poliči, visi „legališčiki”, protams, pazūd, es palieku, rādu savu zīmi un saku – nu, šmonē, šmonē mani, kruķi! Viņi, kā apskatās zīmi, tā uzreiz pārmeķlēšana beidzas, saka – aizvāc savu pretīgo rumpi. Valsts policija gan izturas pieklājīgi – nesit, nelamā, pieklājīgi palūdz, lai eju prom.

Origo apsargs man liek pirkt produktus, ko esmu ar rokām aiztīcis, kaut arī produkti ir iesaiņoti. Saka – vācies prom, ko tu te savas „zarazas” izplati!

Es viņam noskaitu dzejojīti:

„**Ļaudis**, dabūniet sev HIV,

Būsiet kā es – indiv(val)īds!”

Esmu pat rakstījis sūdzības par to, ka mani neņem transportā. Rādu šoferim savu invalīda apliecību, viņš prasa, kur esot to nopircis, es saku, ka viņš arī tādu var dabūt, ja ar mani sakausies.

Jaunajai sociālajai darbiniecei nācās nest zīmi, ka esmu HIV inficēts, dzeru zāles un tāpēc esmu jocīgs, citādi visu laiku man pārmeta, ka esmu salietojies un – kā bija tas vārds – ā, neadekvāts. Izlasīja pat zāļu instrukciju un tad tik likās mierā.

Man šķiet smieklīgi, ka cilvēki nesaprot, kas ir kas. Es saku, ka viņi arī var inficēties, dabūt zīmi, ka ir neadekvāti un darīt, ko grib.

Ārsti arī ir dažādi. Gaļezerā man atteica operāciju. Izlasīja nosūtījumā, ka man ir HIV, un tā arī pateica – atrodi sev citu ķirurgu, mēs to nedarīsim. Ģimenes ārste pateica – labi, es tevi ņemšu pie sevis, ja vajadzēs nosūtījumu – izrakstišu, bet

...MĀSIŅA VIŅAM
ČUKST – „DAKTER,
VIŅAM IR HIV,
UZVELCIET CIMDUS”

apsolī, ka ar visām problēmās iesi uz LICu. Man par to nekas, tā arī daru.

Ārsts, kurš šuva man roku, nebija uzvilcis cimdus, dzirdu: māsiņa viņam čukst – „Dakter, viņam ir HIV, uzvelciet cimdus”. Vienreiz čukst, otreiz... Beigās dakteris atbild: „Ja būs lemts inficēties, tad inficēšos. Ja nebūs lemts, tad nē”... Iesmējos kopā ar dakteri – tas likās tik cilvēcīgi.

LICā vienreiz gulēju kopā ar puisī, viņam bija C hepatīts. Pateicu, ka man ir HIV, šis uzreiz aizskrēja pie māsiņas sūdzēties: ar tādu vienā istabā negulēšot... Māsiņa viņam pateica: a mums te visi tādi!

Tirgū arī ir visādi cilvēki. Citreiz aizeju un saku – palīdziet HIV inficētiem – daži uzreiz pasaka: „Vācies”, citi pieber pilnu tīklu ar kartupeļiem, pabaro. Visādi.

Man pašam liekas, ka esmu dabūjis to, ko pelnījis. Nevajadzēja līst, kur nevajag. Ko es ar to domāju? To, ka dabūju HIV no sievietes seksa laikā. Bija viena tāda – kamēr vīrs darbā, izklaidējās ar visiem pēc kārtas, no viņas arī dabūju. Stulbākais tas, ka izrādās – visi zināja, ka viņai ir HIV, es viens, muļķis, nezina! Par to es esmu baigi nikns, būtu dabūjis no šļircēs, neko neteiktu, pats būtu sev spriedumu parakstījis, bet tā...

Tagad lietoju zāles, no tām mani tā nes... saceru pantiņus, gandrīz katru dienu pa vienam, visi smejas – drīz varēsi izdot grāmatu. A ko, varbūt arī izdošu, citi var, es nē?

„Katra dienu Kombivīrs

Tam pa virusu Stokrīns

Un no rīta Biseptols

Lūk, kāds lielisks maisījums!” ■

KAD JAU TIKU UZ
LICU, ĀRSTE MANI
NOMIERINĀJA,
NEĻĀVA KRIST PANIKĀ.

TERĒZE

Man ir paveicies – es dzīvoju normālu 30 gadus vecas sievietes dzīvi. Zinu, ka ir cilvēki, kuriem nav tā paveicies, bet tas nav par mani.

Neviens no ģimenes, draugiem nav atteicies no manis. Esmu precējusies. Vīrs nekad nedzer no vienas krūzes ar mani, bet es to drīzāk uzveru ar humoru, tas nav nopietni.

Zinu, ka citi cilvēki neiet uz baseinu, ja zina, ku tur būs bijuši HIV inficētie, tās ir tādas iracionālas bailes, mani tas neaizvaino.

Es draudzējos ar puisī, kurš lietoja narkotikas, zināju, ka viņš ir inficēts. Sekss mums vienmēr bija ar prezervatīvu. Kādu dienu viņš atnāca mājās piekauts, vienās asinīs. Tajā brīdī nepadomāju par sevi, biju šokā, ka mīļotais cilvēks ir piekauts, ne par ko nedomāju. Ka esmu inficējusies, uzzināju nejauši. Mainīju darbu – vajadzēja izziņu par veselības stāvokli, un tur man pateica. Sākumā negribēja teikt, domāja, ka es kritīšu ģibonī, vai kā. Tajā brīdī neko nedomāju, sēdēju, māksloti smaidīju. Darba dēļ nebija laika par to domāt, tikai visu laiku sev teicu, ka nedrīkstu krist panikā un padoties. Biedēja nākotne, domāju, vai man būs ģimene, bērni, likās – visu mūžu palikšu viena. No nāves man nebija bail, nāve ir pārāk abstrakts jēdziens, tas nav tas, kas pirmais ienāk prātā. Kad jau tiku uz LICu, ārste mani nomierināja, neļāva krist panikā.

Kad iepazinos ar nākamo vīru, bijām tikušies trīs reizes, izsargājāmie, tad viņš uz diviem mēnešiem aizbrauca. Kad atgriezās, pateicu, ka esmu HIV inficēta. Bija ļoti grūti, 32 gadi, tā jau izredzes mazas un vēl pateikt kaut ko tādu... Vienā mirklī viss izšķīrās – viņš varēja aiziet vai palikt. Viņš palika – izdzēra divas glāzes šņabja un teica – kāpēc ar labiem cilvēkiem notiek sliktas lietas. Palūdza izstāstīt, kas tas ir un kā tas ietekmē dzīvi. Izstāstīju kā no mācību grāmatas. Es jau pati arī nevaru zināt, kā tas ietekmēs manu dzīvi. Es nezinu, cik ilgi nodzīvošu, var būt medicīniski sarežģījumi.

Teicu, ka viņš var izvēlēties – iet vai palikt. Vienmēr vajag aizdomāties, kā būtu, ja tu mīlētu kādu cilvēku, un viņš kaut ko tādu pateiktu. Mēs taču nepamētam cilvēkus, ja viņiem ir diabēts vai gripa. Es nepamētu savu puisī, no kura inficējos, tāpēc, ka viņam bija HIV, bet gan tāpēc, ka viņš bija narkomāns.

HIV infekcija manā dzīvē neko radikāli nav mainījusi. Nav bijis nekāds

ES NESAKU VISIEM
PAR SAVU INFEKCIJU.
TIEM, KAS MAN
NAV NOZĪMĪGI,
NAV JĀSAKA.

lūzums – neesmu sākusi intresēties par kaut kādām mūžīgām vērtībām vai kaut ko tādu. Vienīgi, ja līdz tam man likās, ka dzīve ir kā lidmašīnas dūmu aste debesīs – bezgalīgi izzūd tālēs, tad tagad es saprotu, ka dzīve ir nogrieznis – ar sākumu un beigām. Tā ir tāda sajūta, ko nevar aprakstīt, apzinos, ka dzīve nav bezgalīga.

Esmu dzirdējusi, ka citi pēc diagnozes uzzināšanas ir sākuši pareizi ēst un veselīgi dzīvot. Ja zinātu, ka varu izveseļoties, skrītu no rītiem piecus kilometrus un ēstu, ja vajag, tikai rīsus. Bet tas jau nemaina, ka esi inficēta.

Man nav bērnu. Pašlaik to plānoju. Nepieļauju domu, ka viņš varētu piedzimt inficēts. Būs vesels. Domāju par to, kā viņam pateikt, kad viņš paaugsies, ka esmu inficēta. Nezinu, kā to izdarīt, vajadzēs meklēt speciālistu.

Man uz pleciem visu laiku sēž tāds kā smagums. Kad nododu analīzes un jāgaida rezultāti, divas nedēļas staigāju ar smagumu. Tad daktare pasaka, ka viss ir labi – uzreiz tāds vieglums, gribas viņu bučot. Es neuztraucos par to, ka būs jālieto zāles un kā tas būs. Zinu: kad palikšu stāvoklī, tāpat būs jālieto. Tas mani nebiedē.

Mana ģimenes ārste netic HIV. Man ar viņu ir viegli – ja viņa netic, tad man ir sajūta, ka man nekā nav.

Es nesaku visiem par savu infekciju. Tiem, kas man nav nozīmīgi, nav jāsaka. Darbā zina tikai viens cilvēks. Esmu dzirdējusi sarunas, ka visus inficētos vajadzētu turēt aiz žoga un neļaut iet pie normāliem cilvēkiem. Es neko neteicu. Es neuztvēru to personiski. Es sevi nepieskaitu tam kontingentam, kas tomēr nav tie labākie. Es zinu, kā inficējos, nekad neesmu lietojusi narkotikas. Pret narkomāniem attieksme ir slikta, pret mani – nē. Protams, ja izietu ielās ar plakātu – Man ir HIV – droši vien mani nomētātu ar tomātiem. Tas jau tikai saprotami – cilvēkiem ir bail no tā, ko nesaprot. Domā, ka tā ir nāvējoša, lipīga slimība, ka mums vajadzētu dzīvot īpašos centros un nenākt laukā. Bet tā ir ar visu, ko cilvēki nesaprot. Pirms sākt kādu vājāt, vajadzētu atcerēties Frediju Merkuriju, viņš joprojām ir ikona, viņa dziesmas klausās.

HIV inficētiem vajadzētu padomāt par to, kā viņi aizies – ar ko būs kopā, kas tā būs par vietu. Zinu, ka tas nebūs skaisti un viegli, tāpēc ir svarīgi, lai ir kāds, kam var uzticēties. Man ir lauku māja, vīrs, būs bērni, es par to neuztraucos. ■

KOPŠ UZZINĀJU SAVU
DIAGNOZI, ESMU
ĻOTI MAINĪJIES, ESMU
KĻUVIS ATBILDĪGĀKS.

VALDIS

Es nekādu diskrimināciju nejūtu, jo nestaigāju apkārt un nestāstu nevienam, ka man ir HIV. Tā es saglabāju savu drošību. Es nejūtos droši, droši es jūtos tikai ar dažiem cilvēkiem un dažās vietās. Kāpēc tā? Es domāju, ka sabiedrībā eksistē pieņēmumi, standarti, rāmji: ja tu tiem neatbilsti, esi savādāks, tevi izstumj, attieksme mainās, tu esi cilvēks, no kura jābaidās, kura rīcību nevar prognozēt. Ko es viņiem varu izdarīt? Neko, protams.

Kopš uzzināju savu diagnozi, esmu ļoti mainījies, esmu kļuvis atbildīgāks. Esmu sapratis, ka dzīve ir nopietna lieta, nevar tā – ka tik pašam labi. Līdz tam man bija vienalga, galvenais bija gūt apmierinājumu. Es domāju, ka jebkura rīcība atstāj sekas, kas pēc tam kā bumerangs atgriežas pie manis. Tāpēc arī inficējos. Tas ir sods par manu attieksmi, darbībām.

Par savu HIV infekciju es esmu eksperimentējis – pasaku un gaidu – kāda būs reakcija. Man ir paziņas – gudri, izglītoti, inteligenti cilvēki, seko līdzī visādiem jaunumiem medicīnā. Pateicu viņiem, ka esmu inficēts. It kā nekas nemainījās, bet kad gribu ar viņiem sarokoties, viņi it kā nemanāmi no tā izvairās, negrib man spiest roku. Ievēroju visādus sīkumus viņu attieksmē. Tas aizvaino. Negribu vairs ar viņiem tikties. Arī ar radniekiem ir jūtama atsvešināšanās, negrib ar mani tikties, izvairās, protams, es jau arī izvairo no kontaktiem ar viņiem, negribu just, ka esmu savādāks, negribu just šo attieksmi.

Ģimene, kad pateicu savu diagnozi, uzreiz savus dvieļus sanesa pa istabām. Vannas istabā ir tikai mani dvieļi – ļoti labi, vismaz ir kārtība. Trauki man arī ir pašam savi – man tas patīk, neviens neņem manas lietas.

Man pašlaik nav attiecību. Man ir barjera pret seksu. Nevaru uzsākt attiecības ar pretējo dzimumu. Traucē ne tikai tas, ka man ir HIV, bet arī tas, ka mans veselības stāvoklis nav labs, un sociālais stāvoklis arī bēdīgs. Nav naudas, lai uzaicinātu kādu uz randiņu. Baidos, ja pateikšu, ka man ir HIV, attieksme pret mani mainīsies. Bet tā mainīsies arī tad, ja pateikšu, ka strādāju par sētnieku. Nevaru pašlaik veidot attiecības, arī negribu. Pat seksuāli sapņi vairs nerādās. Varbūt kļūstu vecs?

Kad es teicu, ka esmu kļuvis atbildīgāks, tas nozīmē, ka esmu atbildīgāks arī pret sevi. Kad stājos seksuālās attiecībās, domāju, ka mani taču arī var inficēt,

VIENALGA, KAS
MAN KAIŠ, VAI SĀP
KĀJA, VAI KAKLS,
ATBILDE IR VIENA –
TAS TEV NO HIV...

katrs jau domā par sevi, es arī. Ja lietoju prezervatīvu, varu neteikt, ka esmu inficēts, un nedusmotos arī, ja man nepateiktu. Katrs atbild par sevi.

Mans veselības stāvoklis nav visai labs, bieži iznāk iet pie ārstiem. Dažkārt gan jābrīnās par to, cik maz paši ārsti zina par HIV. Vienalga, kas man kaiš, vai sāp kāja, vai kakls, atbilde ir viena – tas tev no HIV, nu ko tad tu gribi, tev taču ir AIDS, brauc uz LIC, tur tev visu izskaidros un izārstēs. Kāpēc man ar sāpošu kaklu jābrauc uz LICu? Viena daktere jau krietni gados, izlasot manu diagnozi, pilnīgi atbīdījās ar visu krēslu no manis labi tālu, tad tā kā paslepšus uzvilka cimodus, lai paspaidītu man vēderu. Man par to nāca smieklī.

Sava veselības stāvokļa dēļ bieži jūtos slikti, man ir grūti koncentrēties, bieži aizmirstu visu ko. Gribas pastāstīt, kā jūtos, lai man dod atlaides, bet tad jāsaka diagnoze. To es negribu. Un, droši vien, atlaides jau tāpat nedotu.

Protams, zinu, ka HIV traucē man dzīvot nevis tāpēc, ka ir asinīs, bet gan tāpēc, ka HIV ir man galvā. ■

JAUTĀJU, KĀPĒC
NEVIENU PIE MANIS
NELIEK, MAN
ATBILDĒJA – PIE JUMS
NEVIENU KLĀT LIKT
NEDRĪKSTAM...

AĻONA

Man ir četri bērni. Vecākie bērni jau lieli, esmu vecmāmiņa. Jaunākie man jāpaspēj izaudzināt. Par to visvairāk baidos, ka nepaspēšu...

Jaunākajam dēliņam ir tikai trīs gadi, visi viņu sauc par direktoru, es gribētu, lai viņam dzīvē veicas, gribētu redzēt, kā viņš patiešām kļūst par direktoru...

Ar viņu man gāja traki, kamēr uzņēma grūtniecības uzskatē. Kad paliku stāvoklī man bija 43 gadi, aizgāju uz LICu, saku – laikam esmu stāvoklī, tur uz mani pat sabļāva – tādā stāvoklī – klimakss un cauri. Tomēr nosūtīja uz sonogrāfiju. Kad sadzirdēju sava bērniņa sirdspukstus, sapratu, ka neatteikšos no viņa. Es domāju, ka bērni ir no Dieva, mēs viņus neizvēlamies, viņi izvēlas mūs. Uzreiz gāju pie ginekoloģes, lai stātos uzskaitē, tur atkal – vai es zinot, ka bērns piedzims slim un ne pašai, ne vīram veselības nav, un kā es taisoties viņu izaudzināt – laikam jau gribēja teikt, ka dzīvot man atlicis pavisam maz. Skatījās uz mani ar tādu riebumu, labāk vispār nebūtu runājusi. Neņemšot uzskaitē bez infektologa atļaujas. Atkal braucu uz LICu, tur brīnās – kāda atļauja, tomēr uzrakstīja kaut kādu zīmi. Aizvedu to ginekoloģei, viņa pat saviebās, teica, ka neņemšot uzskatē bez ģenētiskiem izmeklējumiem. Tur jāgaida rindā mēnesis, bet man jau pēdēja nedēļa, lai stātos uzskatē un saņemtu pabalstu. Biju nomocījies, pārgurusi, neviens mani negrib, visi kratās no manis vaļā... Tā arī aizgāju, kā šodien atceros, piektdienas vakarā uz DIA+LOGu, teicu, viss – pirmdien beidzas termiņš, pabalstu nesaņēmu, kā dzīvošu, nezinu. Darbiniece piezvanīja Veselības inspekcijai, nokārtoja visu dažās stundās. Tajā pašā vakarā stājos uzskaitē pie citas ginekoloģes, kura mani sagaidīja pēc sava darba laika, nomierināja, teica, ka viss būs labi. Raudāju viņas kabinetā.

Man bija nozīmēts ķeizargrieziens, bet dzemdības sākās ātrāk, dzemdēju pati. Slimnīcā gulēju viena pati istabiņā ar divām gultām. Jautāju, kāpēc nevienu pie manis neliek, man atbildēja – pie jums nevienu klāt likt nedrīkstam, jums tāda diagnoze. Ļoti tas aizskāra, vai tad tiešām esmu tik bīstama, ko tad es varētu tur darīt, šļakstīties ar asinīm, vai? Kā slimnīcā var nezināt elementāras lietas?

Ārstu nezināšana ir pārsteidzoša. Kad ģimenes ārste uzzināja manu diagnozi, aizskrēja pie manas mammas, lika, lai iedod pašai savus traukus, dvieļus, lai nekādā gadījumā nedzerot no manas krūzītes. Nesaprotu, kā viņa vispār

BAUMAS PAR TO,
KA ESMU INFICĒTA,
IZPLATĀS, NEZINU,
KĀ. VISVAIRĀK MAN
BAIL PAR BĒRNIEM.

drīkstēja to izpaust citiem cilvēkiem. Meitai teica – tu esi slimā, tu nevarēsi iet skolā. Labi, tas bija pirms desmit gadiem, bet tagad jau arī nekas daudz nav mainījies. Kad pierakstījos pie tagadējās ģimenes ārstes, viņa man pajautāja, vai es no HIV jau esot izārstējusies. Tagad viņa kaut ko zina, bet, vienalga, ar visām problēmām sūta uz LICu. Vēl nesen pajautāja, kā slimais bērniņš. Kad teicu, ka sen jau no uzskaites noņemts, brīnījās – kā, nav slimis?

Baumas par to, ka esmu inficēta, izplatās, nezinu, kā. Visvairāk man bail par bērniem. Dzīvoju diezgan mazā pilsētā, meitai skolā kāds bija palaidis baumas par mani. Meita atnāca raudādama – kāpēc līja mani sauc par spītāliģu... Nomainījām skolu, Rīgā vieglāk pazust. Meitai vajadzēja izstāstīt patiesību, jo bija daudz jautājumu – kāpēc mums ar tēti jādzer tik daudz zāļu, kāpēc tētim tik slikti. Meita to uztvēra mierīgi, teica, ka esot nojautusi. Viņa man ir malacis, palīdz tikt galā ar mazo.

Arī darbā kaut kā bija uzzinājuši, ka esmu inficēta, bija tāds tracis – kā es varot strādāt veikalā, te taču cilvēki! Ko tad es viņiem varētu izdarīt? Domā – tā darbiniece par pircējiem uztraucās? Gan jau par sevi, laikam domāja, ka tik es no viņas krūzītes nepadzeros... Sāpīgi tas ir, ļoti.

Biju aizbraukusi uz Norvēģiju, tur bija tik viegli, cilvēki vienkārši dzīvo. Es arī tā gribētu – dzīvot, neslēpties, audzināt bērnus... ■

KĀ ES SEVI
DISKRIMINĒJU?
ES BAIDOS.
BAIDOS PATEIKT,
KA MAN IR HIV.

EGLE

Neviens mani nediskriminē, es pats sevi diskriminēju.

Man ir 30 gadu, un 15 gadus es lietoju narkotikas – dažādas. Man liekas esmu izmēģinājis visu – sākot no sirds pillieniem līdz heroīnam. Tā īsti atkarīgs es neesmu, drīzāk izlaidies. Kad strādāju – nelietoju, nu, protams, algas dienās – svēta lieta, bet tā: gribu – lietoju, gribu – nelietoju. Egle esmu tāpēc, ka tā jūtos – vientuļa egle balto bērzu vidū – visi tādi balti, es viens pats ar skujām un durošs.

Kā es sevi diskriminēju? Es baidos. Baidos pateikt, ka man ir HIV. Zinu, ka mans pienākums ir to teikt savām seksa partnerēm, ārstiem, draugiem, bet neteikšu. Seksa man nav, esmu jau aizmirsis, kas tas tāds un kā to dara. Nopietni, kad iedomājos, ka vajag izdomāt iemeslus, kāpēc to daru ar prezervatīvu... it kā jau vienas nakts sakaros to var, bet negribu tā uz vienu nakti, gribu pa īstam...

Pirms kādiem sešiem gadiem man bija sekss ar sievieti. Tajā reizē neko neteicu, domāju, ka viss būs kārtībā, neinficēšu viņu, biju arī uzmanīgs, lietoju prezervatīvu, viss kā vajag. Pēc pāris dienām salietojos narkotikas un pateicu, ka man ir HIV. Viņa nobālēja, neko neteica, pagriezās un aizgāja. Es biju pilnīgā šokā. Tas vēl nekas, bet viņa to pateica saviem draugiem, kas mani tā piekāva... ilgi staigāju vienos zilumos. Piekāva nevis par to, ka esmu inficēts, bet par to, ka nepateicu. Negribu, lai tas atkārtotos.

Pirms kādiem gadiem man bija seksuālas attiecības ar sievieti, kas nevēlējās lietot prezervatīvu. Tas bija laukos, Krievijā, tur par tādu HIV neviens neko īpaši nezina. Es biju ļoti uzmanīgs, ļoti. Nekāda sado/mazo, centos nebeigt viņā iekšā, bet nu visādi jau gadījās. Viņai piedzima dēls, trakoti līdzīgs man, droši vien manējais. Krievijā taču arī grūtnieces pābauda uz HIV? Drausmīgas bailes, ka esmu viņu inficējis. Nekad viņai neteikšu, ka man ir HIV, nekad. Viņa ir precējusies, ja vīrs uzzinās, nositīs mani uzreiz.

Vispār tā dzīvot ir ļoti grūti, neiespējami. Jāslēpjas, jāizliekas. Kapēc es nevaru kā citi – nu ir, un tad?

Tagad baidos par mammu. Viņai eksperstests uzrādīja pozitīvu C hepatīta testu. Kaut zinu, ka viņa kā mediķis varēja inficēties slimnīcā, vienalga, ir tādas bailes, ka es esmu viņu inficējis. Visu laiku skan galvā – vainīgs, vainīgs, vainīgs.

NESPĒJU PIENĒMT
DOMU, KA ESMU
KĀDU INFIČĒJIS.

Nespēju pieņemt domu, ka esmu kādu inficējis.

Tad jau labāk neieļauties ne ar vienu nekadās attiecībās, ne seksuālās, nekādās, lai nav jāmelo.

Draugi arī ir tādi paši kā es, varu pateikt, ka man ir HIV. Pārsvārā kontaktējos tikai ar narkotiku lietotājiem, ar viņiem man nav problēmu.

Man ir draugs, dzīvo Pēterburgā, vienīgais draugs, kurš nekad nav lietojis narkotikas. Viņš nezina, ka esmu lietojis, ka esmu inficēts. Slēpju. Tagad viņš aicina ciemos, baidos braukt. Izskats man pašlaik ne visai – zobu nav, un tā. Ja nu viņš nojauš. Es to nepārdzīvotu. Draugs ir malacis, trīs gadus atpakaļ cieta avārijā, ilgi nogulēja uz gultas, bet tika galā, strādā, apprecējās, ir bērni.

Kā es arī tā gribētu – darbs, sieva, bērni. Zinu, ka nekad nebūs. Pat zobus diez vai ielikšu. Man liekas, ka nepaspēšu... ■

SĀKUMĀ TEICA, KA
TAS NEKAS, KA VISS
KĀRTĪBĀ, BET REDZĒJU
BAILES VIŅAS ACĪS.

LUCKY

Gribu, lai Tu mani sauc par Lucky. Kapēc? Tāpēc, ka man liekas, ka visi cilvēki šajā pasaulē dzīvo kā pasakā – ir paralēlās pasaules – viena, kur es esmu es pats – es varu neslēpties, stāstīt kas ar mani notiek, kā es jūtos. Un otra, kur man jāizliekas, ka ar mani viss ir kārtībā, ka esmu laimīgs. Protams, dažreiz jau esmu arī. Bet tā – nezinu. Daudz ko gribētu dzīvē sasniegt, bet vai to varēšu? Vai man būs sieva, bērni? Gribu, protams.

Ir tā, ka reizēm kaut ko iedomājos, un tas notiek. Zināju, ka inficēšos, ka ilgi tā dzīvot, kā es dzīvoju, nevarēs. Kļūdījos tajā, ka domāju, ka tas notiks ap gadiem 30, tas notika ātrāk – 23 gados. Biju nodevis asinis Donoru centrā, zvanīju, lai uzzinātu analīžu rezultātu, un man teica, lai aizbraucu pie viņiem, jo asinis ir izmaiņas. Biju šokā, uzreiz braucu uz DIA+LOGu, tad LICu, domāju – varbūt kļūda... Tad domāju – kāpēc es, kāpēc jau tagad...

Tu jautā: vai atceros, kā tas notika. Esmu par to domājis – tas bija vasaras beigās, skaista, silta augusta nakts, jauks cilvēks blakus... Pēc tam mēģināju teikt, lai pārbaudās, lai uztaisa analīzes... Dusmu uz viņu nav, pats jau vien esmu vainīgs.

Uzreiz arī pateicu mammai un draudzenei. Bija šoks – mamma gribēja zināt par visām lietām – krūzēm, tualeti un tā tālāk. Kad izskaidroju visu, tagad ir samierinājusies.

Sāpīgāk ir ar draudzeni – draudzējāmie 2 gadus, plānojam precēties, bērnus. Neko viņai neslēpu, izstāstīju, kā ir. Sākumā teica, ka tas nekas, ka viss kārtībā, bet redzēju bailes viņas acīs. Pēc tam viņa teica, ka varam palikt draugi, bet, ka negrib veidot ģimeni ar mani, jo grib bērnus un negrib pieredzēt, ka mirstu jauns. Skaidroju viņai, ka nemiršu tik drīz, un bērni arī var būt, un neinficēšu viņu. Nekā, viņa aizgāja. Tagad nezinu, kur viņa ir, ko dara. Negribu zināt.

Par to, ka esmu HIV inficēts, zina tikai divi mani draugi. Negribu teikt citiem cilvēkiem. Negribu pieredzēt to, ka no manis novēršas. Pieredze ar draudzeni bija pārāk sāpīga.

Tu jautā – vai man liekas, ka draugi varētu izplāpāties? Viss var būt. Nedomāju, ka visi visu laiku klusēs, tādu noslēpumu nevar ilgi paturēt pie sevis. Kā notiek tusiņos – kāds pačukstēs – „a zini, ka tam ir HIV?” Uzreiz visi blenzīs... rādīs ar

NU TĀ ARĪ DZĪVOJU –
NO VIENAS PUSES
CERU UZ LABĀKO,
NO OTRAS – NEKO
NECERU UN NEGAIDU.

pirkstu...negribēs tusēt ar mani. Vismaz es tā domāju. Labāk neteikt, negribu būt atstumts. Vēlreiz...Dzīvē var sagaidīt jebko no jebkura cilvēka.

Kā es dzīvoju? Man liekas, ka dzīvoju savādāk kā pirms inficēšanās. Bieži pārņem skumjas, izdzeru litru alkohola, tad tās pazūd. Esmu piekūsis, Liekas, ka esmu visu jau savā dzīvē izdzīvojis, nevienam neesmu vajadzīgs. Ja šādos brīžos piezvana vai atnāk draugs, kurš zina, kas man ir, liekas atnācis glābējenģelis, kas liek man palikt tepat, šajā dzīvē. Esmu vientuļš: kad uznāk tādas sajūtas – eju uz tusiņiem, piedzeros. Izskatos labi, varu noslēpt to, kas man iekšā.

Dažkārt staigāju pa pilsētu, skatos uz cilvēkiem – tādi laimīgi, pāriši, ģimenes, bērni. Domāju, ka man tā nekad nebūs. Protams, esmu jauns, ceru, ka satikšu meiteni, kura nebaidīsies, man būs ģimene, bērni. Kad iedomājos, ka vajadzēs to viņai pateikt, ir bail... nezinu, kā to izdarīt. Daudz par to domāju.

Nu tā arī dzīvoju – no vienas puses ceru uz labāko, no otras – neko neceru un negaidu. ■

SĀKUMĀ VISI NO HIV
BAIDĪJĀS. SĒDĒJU
CIETUMĀ 2000. GADĀ
KĀ NOLĀDĒTAIS,
NEVIENS AR MANI
AR NERUNĀJA...

VIKTORS

Mana mēle – mans ienaidnieks. Vienmēr visiem izstāstu, neslēpju, ka man ir HIV. Daži domā, ka HIV – tā ir katastrofa. Es jūtu, ka biedēju cilvēkus, jūtos, kā monstros, it kā man rokās būtu pieci naži, ar ko es grasos durt cilvēkiem. Nupat batjuškam baznīcā pateicu, viņš tā uz mani paskatījās... Smagi apzināties, ka cilvēki domā, ka man nav ko zaudēt... Man ir ģimene – sieva, divi bērni, dārgāki par visu...

Sākumā visi no HIV baidījās. Sēdēju cietumā 2000. gadā kā nolādētais, neviens ar mani ar nerunāja, reāli negribēju dzīvot. Mani paglāba HIV inficētie – autoritātes, kas salauza attieksmi pret mani: ieslodzītie sāka saparast, kā var, kā nevar inficēties, nebaidījās dzert ar mani no vienas krūzes, un tā. Tagad cietumos ar to nav problēmu, zināšanas labākas kā brīvībā, bet toreiz – šausmīgi atcerēties.

Es saprotu, ka cilvēki, kurus tas neskar un kuri ir tālu no tā, ir neinformēti, nezina inficēšanās veidus, tāpēc arī ir diskriminācija. Es strādāju lielveikalā, un kāds bija uzzinājis, ka par gaļas izcirtēju strādā puisis ar HIV. Un sākās runas... kā tā var, ārpriāts, pie gaļas... tur taču naži, var sagriezties... Protams, pārbaudīt neviens nevar, bet tā atmosfēra... neizturēju, aizgāju. Varbūt nevajadzēja, varbūt vajadzēja izlikties, ka tas nav par mani. Jo, kad gribēju iekāroties citā lielveikalā, mani nepaņēma, teica, ka vieta aizņemta, kaut gan zinu, ka nē. Pieteicos gaļas kombinātā, arī nepaņēma, bija ievākuši ziņas par mani. Nu tā. Ģimene jāuztur, strādāju kafejnīcās. Diemžēl sāku slimot – sākās alerģijas, vēl visādas ķibeles. Kurš tad gribēs paturēt darbā cilvēku, kurš bieži slimo? Neviens.

Gribēju pārcelties uz Baltkrieviju, tur ir visi mani radi. Man tur patīk, darbs ir, bet celtniecībā. Nezinu, vai varētu fiziski strādāt. Uzzināju, ka nevarēšu nokārtot sanitāro grāmatīņu, nevarēšu strādāt ar pārtikas produktiem, nu tad nekā. Radi arī, it kā sauc pie sevis, bet jūtu, ka ne visai grib. Un kam es tāds – ar problēmām – vajadzīgs.

Citi radi Kaļiņingradā pat neatbild uz maniem telefona zvaniem. Jautāju draugam, kāpēc tā – esot uzzinājuši, ka man ir HIV. Nu, protams, Kaļiņingrada ir baigais miests, tur neko nezina par HIV, joprojām domā, ka kaut kāds mēris, kas pa gaisu lido, bet, vienalga, sāpīgi.

ES NEIECIKLĒJOS,
KO CITI PAR MANI
DOMĀ – TĀS IR
VIŅU PROBLĒMAS.

Es neieciklējos, ko citi par mani domā – tās ir viņu problēmas. Zinu, ka ir cilvēki, kuri brauc ar mersedesiem, bet viņiem ir melnas dvēseles, ar tiem man nav pa ceļam. Man ir svarīgi, ko par mani domā mana sieva, bērni. Ar sievu esmu kopā 17 gadus, visādi ir gājis, kā jau visiem, tomēr esam kopā. Viņa ir vesela, bērni arī. Bērni nezina, ka esmu inficēts. Jau lieli – dēlam ir 15 gadi, meitai – 7. Neesmu ar viņiem runājis. Tā ir smaga tēma – ja es ieraudzītu viņu acis bailes, ka es esmu monstros... Nezinu, kā to pārdzīvotu. Protams, ka runāšu ar viņiem, negribu, lai uzzina pēc manas nāves. Jāatrod piemērots brīdis un jārūnā.

Mani glābj ticība. Es nezinu, kas būs rīt, bet ticu, ka būs zāles, vakcīna, medicīna iet uz priekšu. Es ticu. ■

IZLASOT šos stāstus, it kā neuzzināju neko jaunu. It kā. Tūlīt paskaidrošu. Man ir vairāki HIV inficēti draugi un paziņas, ar kuriem esmu runājusi un kontaktējusies, esmu daudz par šo slimību lasījusi, šķiet, jau vēl padomju laikos, kad zināšanas ieguvu no žurnāla National Geographic. Jau sen vairs mediji, filmas, romāni, stāsti neklusē par šo saslimšanu – informācijas apkārt ir pietiekami, pat tik daudz, ka no tās nevar izvairīties, ja vien to nedara apzināti. Man pašai nav bail nedz sarokoties, nedz apkampties, nedz saskūpstīties (jā, jā arī uz lūpām) ar saviem saslimušajiem draugiem, esmu masējusi HIV inficētajiem muguru, griezusi nagus, palīdzējusi nomazgāties, jo es skaidri zinu – ne jau tā var inficēties! Nemaz nerunājot par tādu absurdu kā kopīga dvieļu, trauku lietošana. Ar B hepatītu, piemēram, var inficēties daudz, daudz vieglāk un tieši pa tādiem pašiem ceļiem kā ar HIV, bet neesmu dzirdējusi, ka tamdēļ kāds vairītos no šiem slimniekiem.

Bet tas, kas mani nūdien pārsteidza šajos stāstos – daudzu pieminēto ārstu apzināti vai neapzināti analfabētiskā attieksme! Mati saslējās stāvus, lasot par roku noslaučīšanu gar halātu, vēdera spaidīšanu ar cimdiem, nerunājot nemaz par noraidījumu pret grūtnieci vai atteikšanos operēt. Kas, viņi galvu saspieduši, vai? Tad nu es nebrīnos, ka "vienkāršie ļaudis", kaut neskaitāmas reizes dzirdējuši vai lasījuši par HIV, joprojām "raustās". Un līdz ar to nebrīnos, ka saslimušie baidās atklāt savu slimību apkārtējiem, ja jau reiz teorētiski visinformētākie sabiedrības pārstāvji dzīvo tik grandiozā aizspriedumu miglā.

"Neviens mani nediskriminē, es pats sevi diskriminēju," savā stāstā atklāj Egle, ar šo kodolīgi formulējot gandrīz visu stāstītāju pausto. Es uzreiz iztēlojos, kā būtu ar mani, ja es būtu slima? Ko es darītu? Vai stāstītu citiem? Vai atklāti runātu? Vai arī drošības pēc ierautos savā čaulā un nelistu laukā? Protams, man var pārņemt teoretizēšanu no augstiem plauktiem, bet es tomēr domāju, ka stāstītu gan. Pie reizes kļiedējot bažas, ka saslimt var no uzlūkošanas vien. Jo kas gan cits to darīs, ja ne paši? Es stāstītu, cerībā kaut mazliet izkausēt to plāno, bet noturīgo ledus kārtu. Kaut vai lai pašai vieglāk. Stāstītu, bet nepārņemtu nevienam, kurš nestāsta – vismaz pagaidām, kamēr mūsu sabiedrība izskatās tālu no sapratnes brieduma. Tāpēc esmu ļoti priecīga, ka šajā projektā daži saņēmas pastāstīt. Kaut vai anonīmi. Varbūt tieši tāpēc šie stāsti ir tik ļoti atkailināti un tieši. Tik iedarbīgi. ■

Dace Rukšāne, rakstniece